

Hoạt động phát hành sách điện tử tại Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật

Ngày nhận bài: 11/12/2023 | Ngày phản biện: 12/12/2023 | Ngày xuất bản: 25/12/2023

Tác giả: Trần Thị Việt Nhung (Học viện Báo chí và Tuyên truyền)

Tóm tắt: Cách mạng công nghiệp 4.0 phát triển đã tạo ra những thay đổi đột phá trong lĩnh vực xuất bản nói chung và xuất bản phẩm điện tử nói riêng. Thị trường xuất bản phẩm điện tử ngày càng phát triển mạnh mẽ với nhiều hoạt động đa dạng mở ra nhiều triển vọng mới cho ngành xuất bản ngày càng được nâng tầm và chuyên môn hoá. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật (NXB CTQGST) là một trong những đơn vị đi đầu trong ngành xuất bản tích cực ứng dụng công nghệ hiện đại để đa dạng hoá các xuất bản phẩm. Trong số các nhân tố tạo nên thành công của hoạt động xuất bản nói chung, phải kể đến công tác phát hành sách điện tử của NXB trong thời gian qua.

Ảnh nguồn: Internet.

1. Các phương thức và kênh phát hành sách điện tử tại Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật

Bước đầu tiên của quy trình phát hành sách điện tử là công tác lựa chọn và tập hợp nguồn xuất bản phẩm của NXB. Bên cạnh việc thực hiện tốt các đề tài sách được Nhà nước đặt hàng, NXB còn tự tổ chức khai thác hiệu quả nguồn sách liên kết xuất bản, sách dịch. Sự nhanh nhạy và chủ động của đội ngũ quản lý và các biên tập viên của NXB đã tạo nên nguồn sách in dồi dào, là tiền đề để chuyển đổi và tạo cho công tác

phát hành một tiềm lực vững chắc.

Tiếp đó, NXB đã tập trung thiết kế các kênh phân phối phát hành, xây dựng và củng cố lại mạng lưới phát hành; tổ chức các Nhà sách Sự thật; tăng cường liên doanh, liên kết với các đối tác có năng lực để mở rộng mạng lưới phát hành; đổi mới chế độ chiết khấu, nhuận bút; đặc biệt chú trọng công tác xây dựng đội ngũ cộng tác viên. Hiện nay, NXB có 2 kênh phân phối phát hành sách điện tử chính là: Stbook.vn và thuviencoso.vn.

Cụ thể, Stbook.vn là hệ thống xuất bản, phát hành sách điện tử trực tuyến của NXB CTQGST, được xây dựng từ năm 2019. Theo thống kê của NXB, cho đến năm 2023, tổng số sách điện tử được xuất bản và phát hành trên Stbook là 633 cuốn, Trong đó, năm 2021 NXB phát hành 201 cuốn, năm 2022 phát hành 202 cuốn. Hệ thống Stbook.vn đã cung cấp cho khách hàng giải pháp trải nghiệm sách điện tử trên ứng dụng đọc, được cài trên các thiết bị đầu cuối. Chỉ cần vài thao tác đơn giản, khách hàng đã có thể sở hữu hàng chục đầu sách của NXB CTQGST với mức giá thấp hơn nhiều (khoảng 1/3) so với giá thành sách in, chưa kể còn được thụ hưởng nhiều đầu sách hoàn toàn miễn phí.

Để truy cập được vào hệ thống của NXB, mỗi cá nhân sẽ phải đăng kí tạo tài khoản, kê khai thông tin cá nhân có liên quan được stbook.vn chính thức công nhận và được phép sử dụng các dịch vụ trên website stbook.vn hoặc ứng dụng Sách điện tử của NXB CTQGST. Khách hàng có thể xem, mua và trải nghiệm sách điện tử của NXB CTQGST một cách nhanh nhất, theo đúng giá và quy chuẩn cam kết của stbook.vn, khi hệ thống có tích hợp tính năng thanh toán trực tuyến đa dạng qua các kênh khác nhau như: ViettelPay, Thẻ thanh toán nội địa, Thẻ Visa, Master, Bankplus. Tính năng thanh toán tiện lợi, tài sách dễ dàng giúp người dùng có thể đọc sách ở bất cứ nơi đâu và bất cứ lúc nào.

Bên cạnh việc đọc và trải nghiệm sách điện tử, hệ thống còn hỗ trợ việc phát hành sách giấy, người dùng có thể đăng ký mua sách giấy, thông qua việc đặt đơn hàng trực tiếp trên hệ thống.

Đối với thuviencoso.vn là kênh thư viện điện tử sách xã, phường, thị trấn, góp phần đưa các cuốn sách thường thức, lý luận cơ bản, các quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đến với cán bộ, đảng viên và đông đảo bạn đọc. Đây là một trong những kênh góp phần tạo nên tính hiệu quả và tiện ích trong việc phân phối và phát hành sách điện tử. Minh chứng là, cho đến nay nếu như hệ thống stbook.vn xuất bản, phát hành được gần 600 ấn phẩm điện tử thì trang Thư viện điện tử sách xã, phường, thị trấn đã xuất bản gần 700 đầu sách. Cùng với đó, NXB cũng đã đẩy mạnh các hoạt động giới thiệu về sách điện tử và quảng bá sách lý luận, chính trị thông qua việc giới thiệu sách mới, sách hay tại các hội chợ, triển lãm sách, nhất là trên các phương tiện truyền thông, diễn đàn uy tín trong nước và quốc tế. Tổ chức ra mắt các tủ sách điện tử chuyên đề và trao tặng tài khoản đọc sách điện tử trên stbook.vn cho nhiều cơ quan đoàn thể, địa phương để cán bộ, đảng viên đọc, tra cứu miễn phí các ấn phẩm của NXB ...

Việc tổ chức các kênh phân phối đem lại hiệu quả cao cho quá trình phát hành của NXB CTQGST, mặc dù phát hành sách điện tử chủ yếu là phiên bản miễn phí hoặc dùng để cho tặng nhưng nhờ những hoạt động đó sẽ giúp phần mở rộng thêm được kênh phân phối sách in, nâng cao uy tín, hình ảnh cũng như củng cố được các mối quan hệ với các đối tác của NXB.

2. Đánh giá hiệu quả phát hành sách điện tử của Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật.

- Sự gia tăng về số lượng cũng như cơ cấu sách điện tử: thực hiện chiến lược nâng cao hiệu quả hoạt động phát hành sách điện tử và kế hoạch tổ chức kênh phân phối, tổ chức xúc tiến phát hành, kết quả là trong những năm từ 2016 - 2021, cơ cấu các loại sách điện tử và sách số hoá đã được tăng lên dần theo hàng năm.

Sách được số hoá và sách xuất bản điện tử giai đoạn 2016 - 2021, đơn vị tính: đầu sách

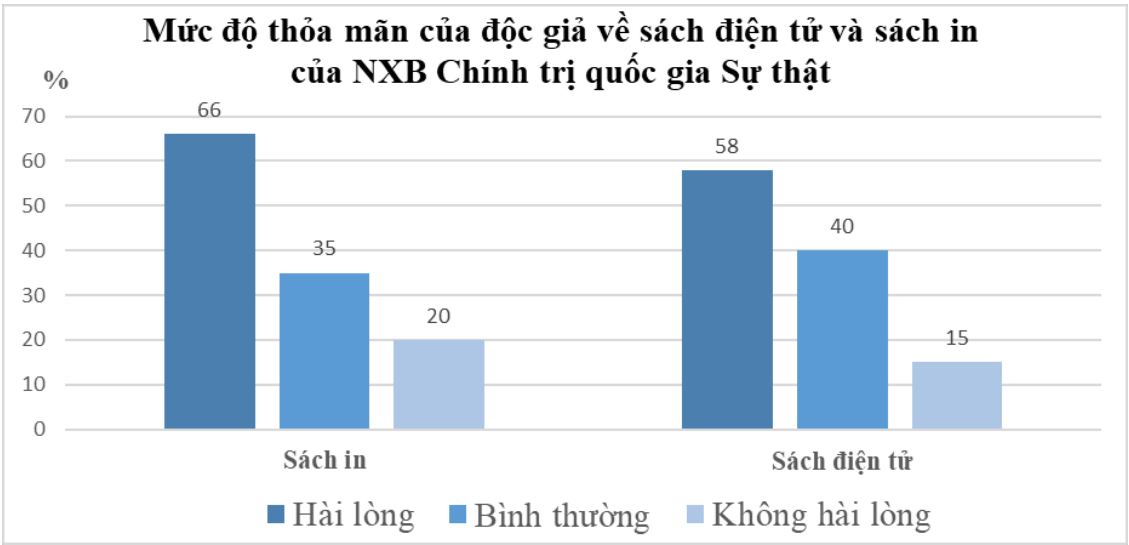
Năm	Tổng số sách xuất bản	Sách số hoá		Sách điện tử	
		Số lượng	Tỷ lệ (%)	Số lượng	Tỷ lệ (%)
2016	660	97	14,7	125	18,9
2017	643	105	16,3	144	22,4
2018	537	110	20,5	205	38,1
2019	543	116	21,3	210	38,7
2020	679	120	17,6	254	37,4
2021	561	127	22,7	320	57,0

Nguồn: Báo cáo tổng kết các năm từ năm 2016 đến năm 2021 của NXB CTQGST

Từ bảng trên ta thấy, công tác số hoá sách và sách xuất bản điện tử của NXB có xu hướng tăng dần, từ 97 đầu sách được số hoá và 125 sách điện tử năm 2016 đã tăng lên là 127 và 320 sách số hoá và sách điện tử năm 2021 (tương ứng tỷ lệ tăng cả hai loại từ 14,7% và 18,9% tổng đầu sách xuất bản lên 22,7% và 57%). Điều này phù hợp với xu thế hiện nay khi mà sách điện tử đang dần chiếm ưu thế trên thị trường sách. Tuy nhiên, con số này vẫn chưa tương xứng với tiềm năng của NXB. Có nghĩa là, NXB cũng mới chỉ bắt đầu tiếp cận hình thức xuất bản này, sách điện tử chưa trở thành loại hình sách chính của NXB. Đây cũng là một hạn chế của NXB trước xu thế mới của thời đại cách mạng công nghiệp 4.0.

- Mức độ thoả mãn nhu cầu của độc giả: tuy là sản phẩm mới và việc phát hành sách điện tử còn nhiều hạn chế nhưng có tới 58% độc giả cảm thấy hài lòng khi sử dụng. Đây là con số khá ấn tượng khi NXB mới tham gia vào thị trường phát hành sách điện tử năm 2016. Số lượng độc giả cảm thấy bình thường khi đọc

sách điện tử chiếm 40% số người tham gia khảo sát và 15% trong số đó cảm thấy không hài lòng với những ấn phẩm điện tử.

Nguồn: Tổng hợp kết quả điều tra năm 2023

Có thể thấy, những cuốn sách điện tử của NXB CTQGST được khá nhiều độc giả đón nhận, tuy vẫn còn một số ít cảm thấy chưa hài lòng, nhưng chính những phản hồi đó sẽ là động lực để NXB đổi mới, phát triển, không ngừng nâng cao, đưa NXB trở thành một trong những NXB đi đầu về lĩnh vực phát hành sách điện tử.

- Doanh thu từ phát hành sách của NXB CTQGST là toàn bộ số tiền thu được do phát hành sách, cung cấp dịch vụ, hoạt động tài chính và hoạt động khác của NXB. Doanh thu là tổng giá trị các lợi ích kinh tế mà NXB thu được phát sinh từ các hoạt động sản xuất kinh doanh sách của NXB, góp phần làm tăng vốn chủ sở hữu.

Trong giai đoạn 2021 - 2023 doanh thu sách của NXB CTQGST đạt hiệu quả cao và tăng dần theo thời gian. Nếu năm 2021, tổng doanh thu phát hành sách là 102,16 tỷ đồng thì đến năm 2022 tăng lên đạt 110,80 tỷ đồng (doanh thu từ phát hành của sách giấy chiếm chủ yếu với khoảng 99,9% tổng doanh thu). Tuy NXB đã có bước đầu doanh thu trong việc phát hành sách điện tử, tuy nhiên do các tủ sách điện tử phát hành chủ yếu là những cuốn sách miễn phí hoặc được dùng để cho tặng những thư viện trường học cũng như cơ quan, đảng bộ nên doanh thu của sách điện tử còn chiếm tỷ trọng nhỏ.

Doanh thu phát hành sách giấy và sách điện tử của NXB CTQGST giai đoạn 2021 - 2023

Năm	Tổng doanh thu phát hành	Sách giấy		Sách điện tử	
		Doanh thu	Tỷ lệ (%)	Doanh thu	Tỷ lệ (%)
2021	102,16 tỷ	102,10 tỷ	99,94	56,5 triệu	0,06
2022	110,80 tỷ	110,75 tỷ	99,95	55,0 triệu	0,05
2023	37,13 tỷ	37,1 tỷ	99,92	27,1 triệu	0,08

Nguồn: Tổng hợp doanh thu phát hành sách của NXB CTQGST giai đoạn 2021 - 2023

Nhìn chung, doanh thu của NXB CTQGST đã tăng đáng kể, điều này cho thấy thành công trong công tác phát hành trong giai đoạn này đã đem lại hiệu quả kinh tế tương đối cao. Tuy nhiên, so với quy mô phát hành sách điện tử thì doanh thu thu lại từ phát hành sách điện tử còn quá nhỏ, chưa đạt được kỳ vọng như mong muốn.

3. Giải pháp nâng cao hiệu quả phát hành sách điện tử

Thứ nhất, xây dựng tốt kế hoạch xuất bản điện tử để tạo nguồn sách. Để nâng cao công tác xây dựng kế hoạch xuất bản điện tử, NXB cần phải dựa trên cơ sở chọn đề tài sao cho đúng, phù hợp với nhiệm vụ chính trị của Đảng trong từng thời kì, đúng với chức năng, nhiệm vụ của NXB, được nhiều người quan tâm, có tính khả thi, vừa đảm bảo tính cân đối cao, vừa mang tính hiện đại, vừa mang tính thực tiễn; đánh giá và khai thác được những cuốn sách có tiềm năng để ưu tiên phát hành...

Thứ hai, mở rộng mạng lưới phát hành và các kênh phân phối. Cần tổ chức nghiên cứu thị trường một cách hệ thống và khoa học. Nghiên cứu về tình hình phát triển, biến động giá cả, các công nghệ mới, ngành nghề mới, hiểu thêm từng phân khúc thị trường và từng đối tượng độc giả. Muốn vậy, cần phải sử dụng song song hai kênh phân phối dài hạn và ngắn hạn để phát huy hết hiệu quả. Đây là bước để NXB tiếp thu được nhu cầu mới, nhóm khách hàng mới, từ đó thiết lập mạng lưới khách hàng rộng lớn hơn, tăng khả năng cạnh tranh thị trường cũng như tăng hiệu quả phát hành.

Đẩy mạnh phát hành sách online, bổ sung thêm những đầu sách điện tử mới, có nội dung đa dạng trong các lĩnh vực để thu hút được bạn đọc hơn, giúp thay đổi tư duy trong phát hành sách của NXB, đáp ứng nhu cầu thị trường cũng như thực hiện nhiệm vụ chính trị được giao. Bên cạnh đó cũng cần chú ý đến các yếu tố như giao diện và tính tiện lợi trong đọc sách điện tử, từ đó mà điều chỉnh, cân đối lại cho phù hợp với thị hiếu của khách hàng.

Nghiên cứu các quy định của pháp luật để có những chính sách thưởng hoa hồng cho những độc giả đã hỗ trợ tiếp thị, đưa sách điện tử đến nhiều đối tượng công chúng hơn. Xây dựng biểu giá phù hợp với tài

chính của người đọc, khuyến khích độc giả sử dụng sách điện tử nhiều hơn. Phần đầu tăng tỉ lệ doanh thu phát hành sách điện tử so với doanh thu phát hành sách in của NXB.

Thứ ba, đẩy mạnh hoạt động marketing, tiếp thị, xúc tiến phát hành sách điện tử. Marketing trong phát hành sách điện tử là thoả mãn nhu cầu khách hàng bằng những cuốn sách điện tử chất lượng. NXB CTQGST đã dựa vào những cuốn sách có nội dung hay, ý nghĩa, chất lượng cao để khai thác thêm phiên bản khác của chúng là sách điện tử, đáp ứng nhu cầu của thị trường và khách hàng. Thông qua các chiến lược về sản phẩm, giá cả, chiến lược phân phối sản phẩm nhằm thực hiện khả năng sinh lời, tạo được thế và lực của NXB trong kinh doanh và phát hành sách điện tử. Marketing không chỉ đáp ứng và định hướng những loại sách phù hợp với nhu cầu của khách hàng mà còn cung cấp cho khách hàng những dịch vụ, phương thức bán hàng tốt nhất.

Để có thể giới thiệu sản phẩm của mình đến tay từng khách hàng thì cần phải trải qua quá trình tiếp thị. Tiếp thị là sử dụng những nghệ thuật, kỹ năng, kỹ xảo trong hoạt động xúc tiến phát hành nhằm đẩy mạnh mức tiêu thụ sản phẩm. Cần căn cứ vào đối tượng khách hàng để có cách tiếp thị phù hợp, có thể tiếp thị bằng hình thức quảng cáo trên các loại phương tiện truyền thông, tham gia mở rộng hợp tác thúc đẩy quan hệ... Hoạt động tiếp thị góp phần mở rộng thị trường tiêu thụ sách điện tử, từ đó có thể tìm ra những thị trường mới, tạo điều kiện để hàng hoá có thể bán được nhiều lần, giúp đẩy mạnh doanh số. Tiếp thị là khâu trực tiếp tiếp cận với khách hàng, qua đó khách hàng có thể trao đổi thông tin, góp ý trực tiếp cho người phát hành, giúp nâng cao chất lượng của sách, giúp NXB tạo lòng tin, uy tín với khách hàng.

Thứ tư, xây dựng đội ngũ phát hành sách điện tử. Hiệu quả phát hành sách phụ thuộc nhiều vào năng lực và trình độ của đội ngũ cán bộ, nhân viên của NXB. Để nâng cao hiệu quả xuất bản và phát hành sách điện tử, NXB cần có những giải pháp cụ thể như sau:

- Cán bộ NXB không chỉ cần có năng lực chuyên môn giỏi, trình độ ngoại ngữ tốt, khả năng sử dụng công nghệ thành thạo mà còn cần có bản lĩnh chính trị vững vàng, am hiểu và cập nhật thường xuyên những vấn đề chính trị - xã hội để có thể góp phần bảo đảm các quan điểm của Đảng thông qua những cuốn sách của mình. Đặc biệt, người đứng đầu NXB phải hội tụ đầy đủ yêu cầu về chính trị - tư tưởng, về chuyên môn nghiệp vụ xuất bản và về năng lực, trình độ quản lý; phải quyết đoán, tự tin, chủ động điều hành và quản lý hoạt động của cơ quan, gắn kết hoạt động các phòng, ban, đơn vị với nhau.

- Rà soát, đánh giá chất lượng đội ngũ cán bộ, viên chức và người lao động để bố trí, sắp xếp, luân chuyển cán bộ đến từng vị trí cho phù hợp. Giảm bớt những vị trí không cần thiết, chấm dứt hợp đồng đối với những người không đáp ứng được nhu cầu công việc. Tiến hành xây dựng định mức và thực hiện việc trả lương theo chất lượng của công việc. Tạo môi trường làm việc lành mạnh, dân chủ, công bằng cùng với việc tăng cường cơ sở vật chất, hiện đại hoá phương tiện làm việc, phù hợp với công việc của NXB.

- Đưa ra những chính sách, cơ chế cho cán bộ, viên chức có năng lực nhằm giữ được họ gắn bó lâu dài với NXB. Đồng thời tuyển dụng thêm đội ngũ trẻ, có kiến thức chuyên môn cao, đổi mới đội ngũ của NXB, năng động, sáng tạo, ngày càng phát triển hơn.

- Tổ chức các cơ sở đào tạo chuyên ngành xuất bản điện tử để tổ chức phối hợp, bồi dưỡng nghiệp vụ chuyên môn cho biên tập viên cũng như phát hành viên. Cử cán bộ đi tham quan, học tập, đào tạo, bồi dưỡng trong và ngoài nước, kể cả đào tạo ở bậc học tiến sĩ, thạc sĩ về các chuyên ngành xuất bản, đặc biệt là xuất bản điện tử.

Thứ năm, nâng cấp cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ cho hoạt động phát hành của NXB. Cần có những biện pháp để xây dựng cơ sở vật chất, trang thiết bị hiện đại; tăng cường hoạt động quản lý, sử dụng trang thiết bị đúng nơi, đúng quy định, đúng nhu cầu và mục đích sử dụng hiệu quả, tiết kiệm.

Tóm lại, để nâng cao chất lượng hoạt động phát hành của NXB CTQGST trong thời gian tới, cần chuyên nghiệp hoá, hiện đại hoá, tinh gọn các khâu trong công tác phát hành; mở rộng hệ thống mạng lưới đối tác khách hàng; làm tốt công tác cộng tác viên và chế độ chăm sóc khách hàng; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin trong các khâu; tổ chức đào tạo, bồi dưỡng trình độ chuyên môn nghiệp vụ cho cán bộ./.